

Działania proekologiczne Gminy Nałęczów

1. Gmina Nałęczów realizuje politykę ochrony środowiska przyrodniczego w oparciu o dokumenty o charakterze strategiczno-planistycznym, w tym:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego Gminy Nałęczów

Podstawą formułowania ustaleń opracowanego w 2013 r. Studium stała się zasada zrównoważonego rozwoju, stanowiąca warunek kształtowania ładu przestrzennego. Zasady ochrony środowiska określone w dokumencie uwzględniają:

- warunki i zasady ochrony środowiska wynikające z występowania wielu form prawnych ochrony przyrody oraz obszarów i obiektów wskazanych do objęcia ochroną prawną lub planistyczną,
- wykorzystanie walorów turystycznych i rekreacyjnych Gminy, zarówno części południowej stanowiącej otulinę Kazimierskiego Parku Krajobrazowego, jak i części północnej o dużej koncentracji lessowych wąwozów i bogato ukształtowanym krajobrazie, a także jej wartości kulturowych,
- harmonijny rozwój funkcji uzdrowiskowych, wypoczynkowych i turystycznych, ochrony zdrowia, mieszkalnictwa, infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, usług i produkcji,
- podniesienie standardów obsługi ludności, rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.

- Statut Uzdrowiska Nałęczów

W celu ochrony unikalnych walorów środowiskowych w 2009 r. Gmina Nałęczów uchwaliła Statut Uzdrowiska Nałęczów, ustanawiający szczegółowe zasady zagospodarowania w obszarze uzdrowiska poprzez podział jego na trzy strefy ochrony uzdrowiskowej: A, B i C, ustalające szczegółowe zasady w zakresie:

1. Ochrony walorów klimatycznych uzdrowiska poprzez objęcie ochroną roślinności wysokiej tj. wprowadzenie obostrzeń w zakresie dopuszczalnych form wycinki drzew;
2. Utrzymania uwilgotnienia gruntów i rzeźby terenu poprzez zakaz działań powodujących niekorzystne zmiany stosunków wodnych, zmiany w strukturze użytków zielonych oraz ukształtowania powierzchni ziemi,
3. Ochrony ładu przestrzennego uzdrowiska poprzez ograniczenie realizacji obiektów kubaturowych o wysokości przekraczającej 14 m (licząc od powierzchni gruntu do kalenicy dachu), wykluczenie rozbudowy obiektów budowlanych w dolinach rzek, w tym także lokalizacji nowych siedlisk rolnych, zachowanie istniejącej linii zabudowy, zachowanie historycznego układu zabudowy w granicach siedlisk oraz obostrzeń

w zakresie estetyki przestrzennej m.in. poprzez zakaz stosowania w elewacjach i dachach budynków kolorystyki agresywnej i obcej krajobrazowo

4. Ochrony elementów kształtujących walory obszaru uzdrowskiego poprzez obostrzenia w zakresie przekształcania terenów cennych przyrodnicze na cele budowlane, rolnicze i inwestycyjne.

- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Nałęczów

W celu określenia strategicznych kierunków działań w obszarze polityki ochrony środowiska Gmina Nałęczów opracowała Plan Gospodarki Emisyjnej, służący zwiększeniu efektywności energetycznej na terenie Gminy Nałęczów poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i zastosowanie technologii ograniczających emisję. Wśród głównych założeń dokumentu znalazły się również działania związane z oceną aktualnego stanu środowiska wraz z identyfikacją obszarów problemowych, stworzenie bazy emisji CO₂ w oparciu o inwentaryzację źródeł ciepła na terenie Gminy, wskazanie optymalnych działań i w zakresie ochrony powietrza, monitoring emisji CO₂ na terenie Gminy, określenie poziomu redukcji CO₂, określenie tendencji zużycia energii ze źródeł odnawialnych, wprowadzenie monitoringu efektów wprowadzonego planu oraz realizację przedsięwzięć racjonalizujących użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych wraz z określeniem źródeł ich finansowania

2. Proekologiczne działania inwestycyjne:

Gmina Nałęczów uwzględnia działania o charakterze proekologicznym w realizowanych przez siebie projektach inwestycyjnych. Od 2010 jednostka zainwestowała blisko 600 tys. złotych jedynie na budowę lub wymianę oświetlenia drogowego na energooszczędne. Wśród wykonanych infrastrukturalnych inwestycji znalazły się:

- Budowa energooszczędnego oświetlenia drogowego w miejscowości Drzewce, wartość 65 401,00 zł,
- Budowa energooszczędnego oświetlenia drogowego przy drodze 22021 w Czesławicach, wartość: 97 458, 50 zł
- Budowa energooszczędnego oświetlenia drogowego drogi powiatowej nr 2540L, dz. nr ewid. 333 w Piotrowicach, wartości inwestycji 135 607,00 zł,
- Budowa energooszczędnego oświetlenia drogowego w ulicy Chmielewskiego, Sołdka i Kombatantów w Nałęczowie, wartość inwestycji: 265 403,00 zł

Wśród inwestycji mających pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego na uwagę zasługują projekty:

- **Mobilny LOF** – projekt realizowany w partnerstwie z 9 gminami Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. Głównym celem projektu jest poprawa mobilności transportowej i niskoemisyjności Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. Działania podejmowane w ramach projektu ukierunkowane są zarówno na poprawę wewnętrznej spójności komunikacyjnej obszaru, jak również usprawnienie systemu komunikacyjnego na terenie całego regionu. W dziesięciu gminach utworzone zostaną węzły komunikacyjne wraz

z towarzyszącą im infrastrukturą uzupełniającą. Inwestycje w budowę nowoczesnych punktów przesiadkowych oraz poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej umożliwi mieszkańcom sprawne i bezpieczne podróżowanie. Dzięki inwestycjom w przyjazne środowisku formy komunikacji, zastosowanie alternatywnych środków transportu zbiorowego i rozbudowie sieci dróg pieszo-jezdnych, projekt przyczyni się do zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń do atmosfery, wpływając wyraźnie na poprawę stanu środowiska naturalnego. Poprawa funkcjonalności połączeń i jakości rozwiązań transportowych wpłynie na wzrost liczby osób odwiedzających Lubelski Obszar Funkcjonalny, przyczyni się do zwiększenia aktywności przedsiębiorców na jego terenie i zainicjuje konieczność rozszerzenia oferty turystycznej, co w dalszej perspektywie wpłynie korzystnie na poziom konkurencyjności gospodarczej obszaru.

Całkowita wartość projektu: 99 925 641, 41 zł (w tym Gmina Nałęczów: 13 947 145, 63 zł)

Termomodernizacja budynku SP ZOZ w Nałęczowie – celem projektu jest podniesienia dostępności mieszkańców Gminy do nowoczesnej infrastruktury użytkowej. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne pozwolą na ograniczenie strat ciepła, wpływając na znaczną redukcję kosztów ogrzewania. Docieplenie i uszczelnienie obiektu rozwiąże problem dyskomfortu cieplnego, odczuwanego przez jego użytkowników. Realizacja inwestycji przyczyni się zatem do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy, a dzięki ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych pochodzących z konwencjonalnych źródeł ciepła, wpłynie pozytywnie na stan środowiska naturalnego.

Zakres prac obejmuje: montaż kolektorów słonecznych i klimatyzacji, wymianę oświetlenia na energooszczędne, modernizację instalacji centralnego ogrzewania, gruntowne odnowienie kotłowni na gaz wraz z automatyką, a także roboty związane z dociepleniem przyziemia, dachu, ścian nadziemnych oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.

Całkowita wartość projektu: 2 419 765, 41 zł

Eko-energia w Gminie Nałęczów - Głównym celem projektu był wzrost wykorzystania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł w ogólnym bilansie energetycznym Gminy Nałęczów dzięki inwestycjom w przyjazne środowisku źródła energii odnawialnej. W ramach projektu zamontowano 280 instalacji solarnych i 40 kotłów na biomasę. Realizacja projektu przyczyniła się do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Nałęczów oraz wzrostu atrakcyjności województwa lubelskiego poprzez zmniejszenie kosztów zużycia energii cieplnej oraz poprawę jakości powietrza. Dzięki zmniejszeniu emisji CO₂ do atmosfery inwestycja wpłynęła korzystnie na jakość środowiska naturalnego, przyczyniając się tym samym do wzmocnienia różnorodności przyrodniczej i krajobrazowej regionu.

Całkowita wartość projektu: 4 025 010, 68 zł

Wśród projektów proekologicznych, planowanych do realizacji w następnych latach wymienić można ponadto projekty:

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sadurki - Głównym celem projektu jest budowa 8,541 km kanalizacji sanitarnej, co wpłynie na poprawę jakości środowiska oraz zapobieganie jego degradacji poprzez ograniczenie zanieczyszczeń wód oraz gleby. Realizacja projektu przyczyni się do podniesienia dostępności do infrastruktury sieci kanalizacyjnej dla ponad 500 mieszkańców gminy Nałęczów.

Planowana wartość projektu: 6 676 242, 51

Poprawa efektywności budynku Szkoły Podstawowej przy ul. Spółdzielczej w Nałęczowie - celem głównym projektu jest poprawa jakości środowiska naturalnego w Gminie Nałęczów dzięki kompleksowej termomodernizacji budynku użyteczności publicznej. W ramach projektu planowane jest ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie ścian fundamentowych, ocieplenie dachu, wymiana okienna, wymiana drzwi zewnętrznych, wymiana oświetlenia na LED o mocy zainstalowanej 7,322 kW, montaż instalacji fotowoltaicznej znamionowej 10 kW, wymiana instalacji c.o., w której zakres wchodzi wymiana grzejników na nowe energooszczędne z zaworami termostatycznymi, wymianę rurociągów, zaizolowanie przewodów i wyposażenie w system zarządzania energią i ciepłomierze. Dzięki realizacji projektu poprawie ulegnie stan środowiska naturalnego, w tym powietrza atmosferycznego. Realizacja projektu pozwoli na osiągnięcie następujących wskaźników: Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej 2 623,29 GJ/rok, Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI30) 0,01 MW, Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych 0,01 MW, Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI32) 1 056 174,18 kWh/rok, Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE 8,892 MWh/rok, Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE 8,892 MWh/rok, Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej 84,66 MWh/rok. Roczne zmniejszenie zapotrzebowania na energię wyniesie 68,5%.

Ponadto w celu zmniejszenia poziomu hałasu na terenie miasta oraz emisji zanieczyszczeń do atmosfery planuje się przeniesienie ruchu tranzytowego i samochodowego z centrum Nałęczowa poprzez budowę obwodnicy miasta o długości 5 471 km. W czerwcu 2019 r. rozpoczęto również nowy nabór wniosków do kolejnej tury projektu, polegającego na montażu odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Nałęczów. Do końca roku 2019 planuje się ponadto wymianę na energooszczędne ponad 900 punktów świetlnych na terenie całej gminy (wartość inwestycji 2 210 394, 92 zł). W najbliższym czasie Gmina Nałęczów przystąpi również do współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w Lublinie w zakresie przyjmowania od mieszkańców wniosków na dofinansowanie w ramach projektu rządowego „Czyste Powietrze”.

3. Działania proekologiczne w zakresie gospodarowania odpadami

Gmina Nałęczów wraz z jedenastoma sąsiadującymi ze sobą gminami z powiatu lubelskiego i opolskiego współpracuje w ramach Celowego Związku Gmin „PROEKOB”, w ramach którego w Bełżycach (11 km od granicy Gminy Nałęczów) wspólnie wybudowano nowoczesny Zakład Zagospodarowania Odpadów. Zakład prowadzi kompleksową gospodarkę odpadami, polegającą na selektywnej zbiórce i przetwarzaniu odpadów. Wdrożony system zbiórki, transportu i przetwarzania odpadów z terenu Gminy Nałęczów gwarantuje pełne bezpieczeństwo i ochronę środowiska na całym obszarze gminy uzdrowskiej. Ze względu na przynależność do CZG „PROEKOB” Gmina Nałęczów jako jedyna z gmin powiatu puławskiego została zaliczona do regionu centralno-zachodniego gospodarowania odpadami komunalnymi w województwie lubelskim. Na terenie Gminy funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, obejmujący 100% nieruchomości.

4. Współpraca gminy Nałęczów w zakresie ochrony środowiska z innymi podmiotami

W roku 2018 zostało podpisane porozumienie z **Generalną Inspekcją Ochrony Środowiska**, w ramach którego na terenie Parku Zdrojowego w Nałęczowie ustawiona została stacja pomiarowa jakości powietrza. Bieżące wyniki pomiarów dostępne są na stronie internetowej Generalnej Inspekcji Ochrony Środowiska.

W roku 2018 uzyskano dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na usuwanie wyrobów zawierających azbest w kwocie 18700,00 zł. (w ramach działania zutylizowano 53,26 Mg odpadów zawierających azbest z nieruchomości na terenie Gminy Nałęczów)

Podpisano także umowę o współpracy z Województwem Lubelskim w ramach projektu pt. *System Gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego* (w ramach zadania dotychczas przyjęto 181, zgłoszeń właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Nałęczów na usunięcie wyrobów zawierających azbest)

Ponadto w celu ochrony gleby przed nadmiernym nawożeniem w lipcu 2019 r. Gmina Nałęczów zawarła porozumienie z Okręgową Stacją Chemiczno – Rolniczą w Lublinie. W ramach współpracy osoby prowadzące gospodarstwo rolne powyżej 1 ha będą mogły wykonać bezpłatne badanie próbek glebowych podstawowym zakresie analiz (odczyn oraz przyswajalne formy fosforu, potasu i magnezu).

W 2017 r. na mocy Rozporządzenia Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, na terenie Gminy Nałęczów **powstała strefa ochrony ujęć wód podziemnych „Nałęczowianka”**. Na obszarze przedmiotowej strefy wprowadzono szereg obostrzeń, mających na celu ochronę ujęć wód podziemnych przed ewentualnymi zanieczyszczeniami.

6.3.3 Edukacja ekologiczna

W ostatnich pięciu latach Gmina Nałęczów uczestniczyła w licznych akcjach sprzątania świata, organizowanych przez społeczność gminy, dostarczając worki i rękawiczki oraz pokrywając koszty zagospodarowania zebranych odpadów. W ramach systemu gospodarowania odpadami komunalnymi wydawane są ulotki informacyjne wskazujące m.in. na prawidłową segregację. Gmina Nałęczów współfinansowała wraz z WFOŚiGW w Lublinie zadanie "Przyroda to drogocenny skarb", w ramach którego przeprowadzono szereg działań edukacyjnych (konkursy, kroniki) związanych z ochroną środowiska. Gmina jest inicjatorem akcji edukacyjnych dla dzieci, wśród których wymienić można zorganizowane podczas I Gminnego Dnia Dziecka (czerwiec 2019 r.) warsztaty recyklingowe, mające na celu przybliżenie w formie zabawy zasad i sposobów wtórnego wykorzystywania surowców.